Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 61. szám. Péntek, március 16.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, március 15.

A szabadság ünnepnapja.

Irva van, hogy a feltámadás után örök élete lesz nemcsak a léleknek, hanem a testnek is.

Irva van, hogy az igazságot el lehet nyomni, el is lehet temetni, de megölni nem lehet soha.

Irva van, hogy a nemzetek és királyok sorsát egy hatalmasabb Ur tartja kezében, a ki megalázza a gőgösöket és fölemeli az elesetteket és dicsőséget ad nekik,

Ennek a három igazságnak az ünnepét ülte meg tegnap az egész ország, de különösen az ifjuság. Mert az a három eszme, a mely ehhez a naphoz füződik, lángra gyujtja az ifjuság lelkét mindenkor; a mig lesz magyar ifjuság, márczius 15-nek is lesznek ünneplői.

Hogy is volt csak?

Nem kezdődött a mozgalom utczai tüntetésekkel, nagyhangu hühókkal; miért? Hiszen nekünk nem kellett a szabadságot, egyenlőséget kivivnunk, csak eredeti tisztaságában viszszaállitanunk. Hogy a hatalom tekintélye milyen szilárd alapokon nyugodott nálunk, megmutatta márczius 15-ike. Egy ifju felállt szólt: Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk! És ezrek utána emelték kezüket: esküszünk! Egy másik ifju fölkiált: és legyen béke, szabadság, egyetértés! És ezrek utána mondták: ugy legyen. És ugy lőn. Zuhogott az eső, de mikorra este kitisztult az égbolt, kitisztult a politika ege is s csak a sár, a sárba tiport czenzor-toll emlékeztettek a borus multra.

Gyönyörü este volt az 1848 márczius 15-én; azóta sem volt több olyan.

Azt remélték akkor, hogy egy szebb, békés jövő kezdődik, pedig hosszu, nagy harczok bevezetője volt az a nap.

Nem a szabadságharczra czélzok; oh nem olyan nehéz szembeszállani az ellenséggel nyiltan, harczmezőn, hol a diadal reménye int felénk s egy nemzet nyujtja a dicsőség koszoruját.

Megvédtük benne a 48-iki eszmék zászlaját, épp ugy mint az önkényuralom ellen folytatott a fegyvertelen küzdelemben; de azután került az az igazi veszélybe.

Mert szépen meg tudjuk mi védelmezni minden jogunkat az idegennel szemben, de nem tudjuk — magunk ellen.

Régi igazság, de ma is áll, hogy a magyarnak legnagyobb ellensége a magyar.

Mikor megkaptuk a 48-as eszmék zászlaját, büszkén kitüztük Budavár fokára (a Henczi-szobor és a gellért-hegyi ágyuk oltalma alatt) s kimondtuk, hogy már most lészen Magyarországon szabadság, egyenlőség, testvériség! Aztán mértünk a szabadságból bőven boldognak, boldogtalannak. Nem volt a magyarnak olyan halálos ellensége, nem volt a hazának 1848-ban olyan árulója, a kit bőségesen el ne láttunk volna fegyverekkel önmagunk ellen.

Az egyenlőséget is kikiáltottuk s megkezdtük a keresztülvitelét gyönyörü adóreformokkal. Évről-évre szaporodtak az adók, a legszigorubb egyenlőséggel kimérve a szegényebb földbirtokra a gazdagok bevallott egyéb vagyonára egyaránt. Az igaz, hogy a tőkejövedelmet zsebre dugva háromnegyedrészben el lehet titkolni, az is igaz, hogy a földet zsebre dugni nem lehet, az is igaz, hogy igy aztán voltaképpen a föld többet adózott, mint más jövedelmi alap, az is igaz, hogy igy Magyarország hajdani erős földbirtokos osztálya egyszerüen tönkre ment, no de a fődolog, az egyenlőség elve igen szépen fönn van tartva.

Megkoronáztuk e szép reformokat a testvériséggel. Magunk közt az elvi és személyes ellentétek elfajulása folytonos feszültségben tartja a közéletet, de azért testvérként öleltünk keblünkre mindenkit, a ki a Kárpátokon, vagy a Lajtán keresztül hozzánk jött. Ha ő nem tudta a mi nyelvünket, megtanultuk mi az övét, ha az ő szabados szokásai nem egyeztek össze a régi magyar szigoru erkölcsökkel, hát elfelejtettük az ősök elveit mi s mi lett Budapestből kis Páris, a vidéki városokból megannyi kis Budapest, a hol uraságoktól levetett elvekkel és uzsorásoktól kölcsönvett urhatnámsággal ámitjuk magunkat, a föld népe elszegényedve éhenhalásnak lett kitéve, vagy felizgatva rohant a csendőrszuronyokba, régi magyar birtokokba bevándorolt idegenek ültek egymás után — de a testvériség szent elve meg van mentve!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Praktikus találmány a telephon!

Németből: **Lubinszky Anna, Rügen E.-től.**

Mr. Wood irodájának kényelmes fauteuiljében oly lelki nyugalommal nyujtózkodott, mint csak egy milliomos teheti; amellett egy oly vastag és illatos Havanna-szivart szitt, mely csak egy többszörös milliomoshoz méltó.

Bah! mr. Wood tehette, hisz Boston leggazdagabb férfiai közé tartozott. Óriási szerencsével kereskedett disznózsirral és valóságos dolláreső ömlött kopasz fejére. Bostontól néhány órányira egy villában lakott. Ez tömve volt drágaságokkal. A falakat gobelinek diszitettek, melyek vagyont értek s ezeken divatos [illegible] festmények függtek. Nem kevésbbé szépek voltak a szobrok, különösen egy márvány Vénusz, melyet mr. Wood hiányos toiletteje miatt orientális szövetekbe burkolt. A párnázott butor oly szép és drága volt, hogy a legtöbb látogatónak hiányzott a bátorsága, hogy rá üljön. Mr. Wood fölötte müértő férfiu vala. Legutóbbi időben meginf egy müremeket vett, melyet helyszüke miatt a konyhába kellett elhelyezni. Természetesen ezzel megszüntette a müvésztárgyak beszerzését s felesleges dollárforrásának levezetésére egy más csatornáról kellett, hogy gondoskodjék.

— Közvetlen telephon összeköttetés villa és iroda között! Pompás dolog lenne, gondolta a boldog disznózsir spekuláns, — drága hitvesem akkor a telephon segitségével tudatná, hogy az operába vagy valamely concertbe akar-e menni, nem kellene azt, mint most még reggel elmenetelem előtt megbeszélni.

Mr. Wood szerencsét kivánt magának a szép gondolathoz s megbizott egy vállalkozót hogy tervét kivitelre hozza. Rövid idő alatt a telephon összeköttetés létesült. Ezen esemény hallattára a bostoniak az irigységtől zöldültek, sárgultak, mr. Wood pedig vörös lett az élvezettől midőn jobbik felét telephonon kérdezhette, hogy van-e valamely óhaja.

Ennyire haladtak az események, midőn mr. Wood, mint fent emlitve, kényelmesen nyujtózkodott fauteuilejében s a felett elmélkedett, mily kellemes a világ, ha az embernek egy kis [illegible] pénze van. Ekkor a készülék csengetett s jelentette, hogy a villában vele akarnak beszélni. Mr. Wood felemelkedett s bele kiáltott a készülékbe.

— Mit parancsolsz czukros galambom?

A felelet nem váratott magára.

— Bocsánat én nem vagyok az, kinek ön gondol.

— Kihez van szerencsém? kérdé mr. Wood.

— Schmid betörő, hallatszott vissza.

— Az utóbbi szót nem értettem meg, válaszolt mr. Wood kissé meglepetve.

— Nevem Schmid és betörő vagyok, hangzott egész érthetően.

Mr. Wood elsáppadt.

— Ne üzzön tréfát, mondja meg mit akar és tulajdonképpen kicsoda.

— Örvendek, hogy a dolgot ily tréfásan fogja fel. Hallja tehát! Én embereimmel villájába törtem, feleségét és cselédséget megkötöztem s igy mint láthatja, minden hatalmamban van. Hallgassa nyugodtan, mert mit sem használna, ha a rendőrségét tudósitaná. Ha oktalanságot követ el vagyis a telephontól távozik, villája lángokban áll. Szalonjába több csomag szalmát vitettem, mely petroleummal van leöntve, csak egy gyufa szükséges s a vörös kakas fedelén van. Látja tisztelt mr. Wood, hogy teljesen hatalmamban áll.

— Gyilkos, rabló orditott mr. Wood a készülékbe.

— Térjünk követelésünkre. 5000 dollára van szükségem s ha hajlandó ezen összeget kifizetni, szivesen elengedem e kis tüzijátékot s önnek semmi kárt nem okozok.

— Ön tönkre tesz, válaszolt mr. Wood, mert ezen phrazist nagyon megszokta a kereskedő életben.

— Mr. Wood ön tréfál. Ön nagyon sokat nyerhetett, mert a disznózsir ára kiválóan szilárd.

— Nem tehetem, nyögte mr. Wood a telephonba.

— Ön kényszerit rossztett véghezvitelére. Fontolja jól meg, mert a gyufát már készletbe tartom. Igen vagy nem? Akar ön fizetni?

— Legyen, sóhajtott mr. Wood.

— Pár pillanat mulva megbizottam irodá-

Ez az u. n. doktriner szabadelvüség következménye, a mely felállit szépen hangzó elveket s igyekszik azokat minél hihetetlenebb mértékben tulhajtani. Ha pedig valaki elég merész visszatérni ahhoz a régi, igazi szabadelvüséghez, a melynek 1848 előtt Kossuth, Széchenyi, Eötvös, Szalay, Kemény voltak zászlótartói, a melynek első alapelve a magyar faj boldogulása és a becsületesség, arra rákiáltják, hogy reakczionárius, agrárius, soviniszta, sötét középkori izgató. Az ilyenek ellen meg van engedve a titkos áskálódás, a rágalmazás, a legképtelenebb hajsza, az ilyeneket lehetetlenné kell tenni, agyon kell ütni, testileg vagy erkölcsileg és ez a legtöbbször sikerül is, mert Magyarországon az igazság pártolói felháborodnak ugyan az ilyen hajszákon, de véleményüket egy fél világért nem nyilvánitanák. Még talán ellenük is fordulna az a rágalmazó toll s hátha talál bennük valami foltocskát a multból . . . shocking! Beszélni ezüst, hallgatni — arany!

Ezzel az arany hallgatással sikerült elérnünk azt, hogy ma a márcziusi eszmék zászlaja olyanok kezében van, a kik a tulhajtással nem golyóknak, hanem sárfoltok gyalázatának teszik ki azt a dicsőséges lobogót. Ezzel sikerült elérnünk azt, hogy ma a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget jobban veszélyeztetjük mi, mint veszélyeztették hajdan ellenségeink.

A márcziusi mozgalmak elháritották a nemzet feje felől az idegen hatalom fenyegető veszélyét; mi gondoskodtunk róla, hogy a test nélküli elvekben uj zsarnokot emeljünk magunknak.

Negyvennyolcz márcziusában nagy igazságokat mondtak ki; nekünk sikerült azokat eltemetni és sirjukon áligazságoknak emelni győzelmi oltárt.

És mindez nagyon szomoru volna, hogyha meg nem volna irva, hogy él a lélek és hogy lesz feltámadás.

Ebben a biztos hitben, ebben a reményben ünnepelte meg az egész ország márczius 15-ét. És ez a hit élő, hiszen maga márczius 15. tanuskodik az igazság feltámadása és örök élete mellett.

* * *

Nagyvárad is lobogódiszt öltött ez alkalommal (a középületeket kivéve; ezek április 11-re várnak); az ünnepélyekről következő tudósitások szólanak:

A jogakadémián.

A jogakadémia polgársága délután öt órakor tartotta ünnepélyét. Ennek az ünnepélynek rendkivüli érdekességet kölcsönzött az, hogy a joghallgatók már régebben elhatározták, hogy ez év márczius tizenötödikére magyar ruhát készittetnek. A szép tervet a jogászok lelkesedése megvalósitotta; a jogászok a magyar ruhát tényleg megcsinálták. Igen szépen festettek a magyar ruhákban a jogászok s a magyar ruha iránti lelkesedés oly nagy, hogy most még igen sokan fognak magyar ruhát utána rendelni.

Az akadémiának diszterme igen kicsinek bizonyult a tegnapi ünnepélyen. Az ünnepélyre ugyanis oly nagy közönség jelent meg, hogy egyedül a női közönség megtöltötte a termet, mig a férfiak mindannyian kivonultak a folyósóra és az ifjusági egyletek helyiségébe, még a másodemeleti folyosó is egészen megtelt ünneplő közönséggel, sőt az udvaron is nagyobb közönség volt.

Pontban öt órakor nyitotta meg *Medvigy* Gábor, az olvasókör elnöke lelkes szavakkal az ünnepélyt. Méltatta márczius tizenötödikét s az azutáni szép napokat. A megnyitó után *Knapp* Lajos óriási lelkesedés közt elszavalta a »Talpra magyar«-t.

Az ünnepi beszéd következett ezután, amit *Krüger* Aladár tartott mindvégig általános figyelem s tetszés között.

Még egy alkalmi beszéd volt, amit *Ormay* Lajos tartott, mely szintén nagy hatást tett.

Igen sikerült volt *Sebő* Mihály szavalata is, aki Ábrányi Emilnek »Mi a haza?« czimü versét szavalta el.

A minden izében sikerült ünnepélyt *Krüger* Jenő szavalata fejezte be, aki Jakab Odönnek »Márczius 15.« czimü versét szavalta el nagy hatással.

Az ünnepély e szavalattal véget ért, azonban a lelkes ifjuság nem oszlott szét, hanem hazafias dalokat énekelve a kispiaczra vonult, hol még egyszer elénekelték a Hymnuszt, a mi után a több száz főre menő tömeg a legnagyobb rendben szétoszlott.

A jogakadémia polgársága este testületileg vett részt a polgárság ünnepén a Zöldfában.

A polgárság.

Este a »Zöldfa« szálloda disztermébe gyülekezett össze a polgárság társasvacsorára. Ott voltak: Hegyesi Márton, Szokoly Tamás, dr. Stokker József ügyvédek, Mezey Mihály kir. közjegyző, Sulyok István, Szabó Károly, Déry János, Beczkay Lajos, Stark Gyula, dr. Mayer László, Kunz Gusztáv, Szüts Dezső. Különösen nagyszámban volt képviselve a jogászifjuság, a mi jóleső örömöt keltett a megjelentek között. Ennek az örömnek nem is késett kifejezést adni *Szokoly* Tamás ügyvéd és egy hangulatteljes pohárköszöntőben éltette az ifjuságot, melynek szivéből még nem veszett ki az igazi hazafias lelkesedés. Az ifjuság nevében *Medvigy* Gábor válaszolt. Éles párhuzamot vont a dicső mult és sivár jelen között. A társas vacsora lelkes hangulatban egész a késő éjjeli órákig tartott.

*

A »Kispipá«-ban az öreg honvédek gyülekeztek össze, a nagy időket ujra és ujra megbeszélni. A hangulat itt is lelkes volt s a késő éjjeli órákig tartott.

Réti Népkörben.

A »Nagyváradi Réti Népkör« szintén délután tartotta meg hazafias ünnepélyét saját helyiségében. A tágas terem, sőt még a szomszédos helyiség is zsufolásig megtelt ünneplő hazafias közönséggel; hölgyek is igen nagy számmal voltak jelen.

A szép ünnepélyt az e czélra alakult énekkar nyitotta meg *Dobó* János kántor vezetése alatt. A Hymnuszt énekelték meglepő szépen. Mást nem is lehetett várni olyan kartól, a hol a nyolcz tag között három kántor volt és a többi tagok is gyakorlott énekesek.

A müsor második pontja *Kiss* Kolozs Jenő premontrei rendi tanár sikerült felolvasása volt. Szépen fejtegette és ismertette az 1848. évi márczius 15-iki események jelentőségét s visszapillantást vetett azokra a korábbi viszonyokra és eseményekre, a melyek nemcsak megelőzték, de előkészitették márczius idusát.

A csinos felolvasást zajosan megéljenezték és megtapsolták.

---

jában lesz. Ön a megbeszélt összeget ki fogja fizetni, meghallja a jelszót, melyet velem telephonon közöl, hogy az üzlet lefolyásáról értesüljek. Még arra figyelmeztetem, checket nem fogadunk el. Pont négy óra. Megbizottam éppen irodájába lépett.

Mr. Wood önkénytelenül megfordult. Legnagyobb meglepetésére egy kifogástalan öltözetü urat pillantott meg, ki száraz üzleti hangon szólt:

— Mr. Schmid számlájára 5000 dollárt kapok.

— Bizonyára, dadogta mr. Wood s pénzszekrényéből készségesen egy csomó bankjegyet vett ki, melyet az idegennek leszámolt s ez méltóságosan zsebre tette.

— Megtudna ön egy jó szivarral kinálni? kérdé mr. Schmid megbizottja.

— Nagyon szivesen, felelt mr. Wood nyugtalanul, mialatt szivartárczáját oda nyujtá, — de nem lenne szives a jelszót, közölni?

— Tégy jót, ne kerülj senkit. Minden rendben van, szólt az idegen engedékenyen és könnyü fejhajtással távozott, mig mr. Wood a telephonhoz sietett s belekiáltott.

— Tégy jót, ne kerülj senkit. Minden rendben van. De kérem most tisztelt Schmid, kegyeskedjék távozni. A szalmát a szalonban hagyhatja a mi a feleségemet illeti . . .

— Haja száll sem fog meggörbülni. Ne felejtse el, hogy gentlemann vagyok.

Mr. Wood 5000 dollárral könnyebben lélegzett fel.

Ily nehéz szivvel még soha sem tette meg az utat haza felé, mivel arra volt itélve, hogy fogatában nyugodtan üljön, mig a lángok villáját talán felemésztettek s jobbik fele . . .

Felesége megkötözve. Mr. Wood ezen gondolatnál kezét arcza elé tartotta, azután nagyon aggodalmasan maga elé nézett. Borzasztó sejtelem szállta meg. Ha a damasztbutor szenvedett volna a petroleumtól, melyet az a sajátságos gentlemann öntött a szalmára.

Megparancsolta a kocsisnak, hogy lehető leggyorsabban hajtson. Végre villája előtt volt. mely legszebb nyugalomban terült el előtte — Bizonyára sikerült a tüzet elfojtani, gondolta,

Mr. Wood felesége szobáiba rohant, kit egy chaiselonguen kényelmesen heverészve talált. Nem volt szép asszony, kezében egy franczia regényt tartott, melynek 625 oldalát akarta éppen olvasni s kellemetlenül érintve a zavarás által, semmit mondó tekintetét belépő férjére függesztette. Ez szinpadias meghatottsággal karjaiba zárta s zokogott.

— Mennyit szenvedhettél szegény galambom! kiáltott egyre-másra.

Missis Wood meglepetve nézett urára s végre kinosan nyögte. — A disznózsir ára leszállt?

— Hadd a disznózsirt, válaszolt mr. Wood haraggal, — mond inkább, hogy az a semmirekellő nem gyujtott tüzet?

— Szegény ember, zokogta missis Wood — bizonyára borzasztó veszteségeid voltak!

— Nem törődöm a rongyos 5000 dollárral csak szeretném tudni ki volt az a haszontalan.

— Ki hát, én édes Istenem?

— Na a betörő, kiáltott mr. Wood türelmetlenül.

— Csak nem nálunk, válaszolt felesége szintén ingerülten.

— Hisz téged megkötözött!

— Engem? Te nem vagy eszednél kiáltott missis Wood megbotránkozva s igyekezett elpirulni.

— Valóban eszemet vesztem. Meséld el tehát, hogy távozásom óta mi történt. Kérlek! könyörgött Wood.

— Semmi sem történt kivéve, hogy egy bizonyos ur Schmid . . .

— Helyes és azután.

— Hogy egy bizonyos ur. Schmid egy nagyon udvarias fiatal ember . . .

— Igen ez ő, csak tovább ha szabad kérném.

— Nagyon kellemes modorban bemutatta magát s engedelmemet kérte, hogy neked telephonon egy üzleti közleményt mondjon.

— S nem kötözött meg s nem vitt szalmát a szalonba.

— De miért kötözött volna meg s miért vitt volna még szalmát is a szalonba?

— A miért itt mellékes, de valamit csak mondott?

— Bizonyára, a többi között megjegyezte, hogy nagy kényelem a telephon.

— Oh!! mondta mr. Wood s teljesen elfelejtette, hogy félig nyitva hagyott száját becsukja.

———

Ezután *Kemenszky* Bertalan igen hatásosan, lelkesedéssel szavalta el a »Talpra magyart«; élénk tetszéssel jutalmazta a hálás közönség,

Végül az énekkar a Szózatot adta elő s a délutáni ünnepély véget ért.

Este lakomára gyültek össze a kör tagjai s szép számu vendégek. Hazafias, lelkesült felköszöntőket tartottak, méltatva a nemzeti ünnepet.

A főgymnáziumban.

A nagyváradi kath. főgymnázium »Eötvös-önképzőköre« délelőtt 11 órakor ünnepelte a magyar szabadság ujraébredésének emlékét.

A diszteremben a tanári karon kivül igen előkelő közönség volt jelen.

Az ünnepély lefolyása a következő volt:

»Induló« Tutsek Ferencztől előadta a zeneegyesület.

Elnöki megnyitó, tartotta Prág Ferencz ifj. elnök.

Kossuth nóták, előadta a zeneegyesület.

»Megemlékezés«, irta Münich Szilárd VIII. o. t. szavalta Baly László VIII. o. t.

»Alkalmi beszéd,« tartotta Pataky Arnold VIII. o. t.

»Szózat«, előadta a főgymn. dalegyesület.

»Egy gondolat bánt engemet«, melodráma, Petőfi Sándortól, szavalta Bolló László VII. o. t. zongorán kisérte Waldmann Géza VIII. o. t.

»Talpra magyar« Petőfi Sándortól, szavalta Fehér Adolf.

»Nemzeti zászló«, énekelte a dalegyesület.

»Rákócz induló«, előadta a zeneegyesület.

A müsor minden egyes száma igen sikerült és élénk tetszésben részesült.

A községi polg. leányiskolában.

A községi polgári leányiskolában d. e. 11 órakor tartották meg a hazafias ünnepélyt az iskolaépület »legnagyokbnak« nevezett és nagyon szük tantermében, melyben 250 tanuló bevonulása után alig maradt három sor szék a hallgató közönség számára, mely csak ugy özönlött az érdekesnek igérkező ünnepélyre s melynek csak kis része szorongott benn a szépen diszitett teremben. Nagy része kiszorult a folyosóra s az utczára.

Csodálkozunk is, hogy ha már a polgári leányiskola diszterem, sőt még kellően tágas tanterem hiányában szükölködik: miért nem tartja az eféle hazafias ünnepet valamely más intézet nagytermében. Mert végre is a szülőközönségnek joga van meghallgatni az iskolai ünnepélyeket. S a hazafias közérzület szempontjából sem ártana, ha minél többen jelen lehetnének olyan lelkes, jól sikerült ünnepélyen, a milyen a polgári leányiskola ünnepe volt.

A rövid megnyitó után, melyet özv. *Rechtné* B. Zsófia tartott emelkedett szellemben, az ünnepség a tegnap közölt müsor szerint gördülékenyen folyt le. Három kedves, magyar ruhás kis leány: Katona Ilonka, Barry Olga és Ragány Juliska szép hangsulyozással, ügyes taglejtéssel adta elő »A legszebb nap« czimü költeményt. Hasonló sikerrel szavaltak Schwartz Boriska, Miskolczy Ilona, Böttger Angéla polgári iskolai és Wesztfried Blanka kereskedelmi tanfolyambeli tanulók. Nagy tetszést aratott az alkalmi párbeszéd ügyes előadása: Sütő Gizella és Fluck Irén igazi hazafias hévvel szónokolták el a nagy nap eseményeit. Goldberger Gizella pedig ritka érte emmel produkált egy szépprózát Herczegh Ferencztől.

De a mi az ünnepélynek különös varázst kölcsönözött, azok a zeneszámok voltak. Az iskolai énekkar Beleznay Antal énektanár vezetése alatt valóban remekelt. A gyönyörü énekszámokat lelkesen éljenezték meg a folyosón s az utczán is. Egy czimbalom szám is volt, Oláh Mariska adott elő érzéssel magyar dalokat. Az ünnepély fénypontja azonban tagadhatatlanul a polgári iskola csalogányának, a tüneményes hangu Kopasz Vilmának solo éneke volt. Kétszer megujrázta a fölvillanyozott hallgatóság. Egy olyan magyar dalt énekelt zongora kisérettel, melyet az intézet énektanára, külön a márcziusi ünnepélyre szerzett. Rendezett is érte a polgári leányiskolai tanulósereg hazafias buzgóságában egy kis parázs tüntetést zeneköltő tanára tiszteletére.

A községi polgári fiuiskolában.

Márczius 15-ét a *községi polgári fiuiskolában* is lelkesedéssel ünnepelték meg. Az ifjuság és a tanári kar az intézet nagytermében gyült egybe d. e. 9. órakor. Biharmegye kir. tanfelügyelőségét *Gramma* D. segédtanfelügyelő képviselte. A szülők köréből is többen jöttek el és benső örömmel győződtek meg arról, hogy az intézetben mily *igaz, hazafias érzés* él és a tanitványok nagy serege mily lélek emelő hangulattal lelkesedik hazánk dicső napjai emlékére. Az ifjuság *Beleznay* Antal zenetanár vezetése alatt a »Hymnusz«-szal nyitotta meg az ünnepélyt, mely után *Huszár* Károly tanár igen szép és erőteljes beszédet mondott, méltatva a márcziusi napok történeti jelentőségét. Alkalomszerü költeményeket szavaltak *Weisz* Gábor, *Czika* Béla, *Székely* Lajos, *Krausz* Ferencz, *Hadzsiu* C. és *Klein* Sándor. Mindannyian értelmesen, megfelelő hangsulyozással és élénk tetszés között delamáltak; legtöbb tetszést aratott azonban a kis *Klein* Sándor (alig egy méternyi fiu), a ki Petőfi: »Egy gondolat bánt« czimü köleményét megkapó közvetlenséggel és kifejezéssel szavalta. Legteljesebb elismeréssel és örömmel kell kiemelnünk a szép ünnepély pompásan előadott énekszámait (»Gábor Áron«, »Kossuth Lajos«, »Szózat«), melyekben benlüktetett *Beleznay* Antal magyar szelleme, hazafias érzése és dallos lelke. A lelkesedett hangulatban folyt ünnepély 10 órakkor ért véget.

Az olaszi-i fiuiskolában.

A várad-olaszi-i községi elemi fiuiskolában nagyszámu uri s különösen hölgyközönség jelenlétében tartották meg d. e. 9—11 között a márcziusi ünnepet. Az igazgató megnyitója után, Balogh Károly vezetése mellett énekelte a 3. 4. 5. osztályok énekkara a Hymnuszt. Az ünnepélyt méltató hosszabb beszédet, közben a *Talpra magyar* elszavalásával, meglepő szép előadásban tartotta Váry Ferencz János 4. oszt tanuló. Utánna Hencz Gábor 5. oszt. tanuló szintén meglepően szavalta Petőfi »Egy gondolat bánt engemet« czimü költeményét. Utána Balázsovics Rezső, Szücs Gyula, Berger Sándor, Kéla Ödön, Szeghalmy József szavaltak, a jelenvoltakat meglepő sikerrel. Következett Fráter Ernő 4. oszt. tanuló czimbalomjátéka, a Hymnusz. Ne sirj ne sirj, Kossuth Lajos azt izente. A szózat. A Rákóczy induló előadásával, a mi kedvessé tette az ünnepélyt. Ez után *Csalah* Gusztáv 3. oszt. tanuló Tóth Kálmán »Előre« czimü versét szavalta oly előadással, hogy a haldokló apa *előre* szavánál a közönség a derék tanulót megtapsolta. Következett most egy dal: »Csak gyönyörü nemzet« az iskola énekkara által előadva. Ezután Stépán Ferencz, Papp Károly, Herczóg Ernő, Mátéh Pál Kahán Sándor, Rácz Dezső, Porcsalmi Zolt., Ganz Vil. Dávid Lajos, Tarsoly Kálmán, Kajdi Lajos, Dobrotka Sándor, Zsiga Sándor, Balázs György, Vaczler Géza, Szabó Imre, Doszpoly Dezső szavaltak alkalmi költeményeket. Végül a *Szózatot* énekelte az énekkar. Az ünnepély végén az intézet igazgatója köszönte meg a hallgatók türelmét, hogy végig hallgatták a harmincz tanulót; ezeket a kicsiny téglákat, melyekből a hazaszeretet templomát törekszik magasabbra épiteni, ez iskola tanitó testülete. Élteti a vendégek körött *Némethy* Károlyt, ki mint a községi iskola honalapitásánál közreműködő *két vezér* egyike eljött megnézni, hogy tör előre az ifju nemzedék, Némethy Károly a községi iskolaszék érdemes ősz tagja örömének adott kifejezést, hogy tanuja volt ennek a kiválóan gyermekek által tartott szép ünnepélynek. Vele együtt a jelenvolt szülők örömmel csókolgatták, ölelgették a derék fiukat, dicsérték példás magaviseletüket, bátorságukat, szorgalmukat. A terem igen csinos diszitése *Papp* Emma tanitónő lelkesültsége és meleg ügyszeretetéről tanuskodott.

Az ujvárosi fiuiskolában.

Az *ujvárosi* községi elemi fiu iskolában is hazafias énekkel és szavalatokkal ünnepelték meg márczius idusát. Különösen bámulatosak voltak az ének számok, melyeket *Biczó János* tanitó gyakorolt be óriási türelemmel és szorgalommal; megható kis szindarabot adtak elő a növendékek; az ünnepi beszédet *Bodnár János* tartotta. Lángra gyujtó hatással ecsetelte a nagy napnak, nagy eseményeit s hazafiui érzelemre és lelkesedésre buzditotta az ifjuságot, Az ünnepélyt előkelő közönség nézte végig.

Az Egyetemi kör matinéja.

A magyar nemzet ünnepének e nagy évfordulóját az Egyetemi kör délelőtt 10 órakor tartotta meg uj városházának disztermében. A terem ez alkalommal zsufolásig megtelt. Köpösdy Dezső az Egyetemi kör elnöke mondott megnyitó beszédet. Utána Ábrányi Emil szavalta el ez alkalomra irt költdményét.

Általános éljenzés között állott fel Polónyi országgyülési képviselő és röviden megemlékezett 1848. márczius 15-dikének történetéről, Táncsicsról és a 12 pontról. A mit akkor a magyar nemzet kivánt, az sajnos, csak részben jött létre s ma sem más az egész, mint politikai végrendelet, mely csak részben van végrehajtva. Még a sajtó sem szabad igazán. A mi sajtószabadságunk csak nyomdaszabadság.

Az általános szavazati jog segithetne csak ezeken a bajokon s a ki jogot követel, az legyen igaz magyar. A hadseregben 52 év előtt azt követelték, hogy a katonák tegyék le az alkotmányra az esküt. Akkor meg is tették, ma nem. A hadsereg tisztjei idegenek nekünk. Bizik azonban a magyar ifjuságban. Bizik és remél. Óriási taps és szünni nem akaró éljenzés között fejezte be beszédét Polónyi.

Utána Sántha Mihály szavalta el a Talpra magyart. Horvát Zoltán röviden emlékezett meg még az 1848. nap ünnepéről és végül Köpösdy Dezső az Egyetemi kör elnökének záró szavai után az ünnepély fél 12 órakor véget ért. Az ifjuság onnan a Kossuth nótát énekelve négyes sorokban a Petőfi szobor elé vonult.

A Petőfi társaság ünnepe.

A Petőfi társaság is megünnepelte márczius 15-ét, a szabadságharcz évfordulójának emlékét. A Petőfi társaság a rendes havi ülés helyett nagy matinét rendezett ma délelőtt a Vigadóban. Tizenegy óra előtt a Vigadó nagyterme zsufolásig megtelt válogatott közönséggel, a melynek tulnyomó részét előkelő hölgyközönség képezte. Az ünnepély magasztos volt, méltó a nagy naphoz. Sajnos ezt a szép ünnepélyt egy kis inczidens zavarta meg. Néhány szocziálista agitator egy pár hivével felvonult a karzatra s ott ellentüntetést rendezett. A közönség higgadtan viselkedett s hangos pisszegéssel adott kifejezés megbotránkozásának. S ez volt a szerencse. A szocziálisták terve nem sikerült, nagyobb botrányt nem voltak képesek provokálni.

Fél tizenegy órakor kezdtek gyülekezni a Petőfi-társaság tagjai. Kis idő mulva megjelent Jókay Mór is, a ki Vészi József országgyülési képviselő és Bartók Lajos társaságában lépett a terembe.

Ezután Bartók Lajos lépett az emelvényre s az ülést megnyitotta. Majd a felolvasó asztalhoz lépett s a »Világszabadságról« tartott felolvasást.

Felolvasását a következő bevezető sorokkal kezdte:

»A magyar gondolatvilág uj időszámitása ez, mert akkor megszületett a Megváltó eszme, megszületett a gondolatszabadság, a nemzeti egységes társadalom igéje a régi és uj kor esthajnalán, a természet tavaszán, az 1848. márczius idusán, Petőfié az emléknap és az ő apostol társaié, az örökhirü tizeké, ama szépirodalmi bajtársaké, kik az ujjászületést megteremtették. Kilenczen meghaltak mind, legelőször a vezér Petőfi. Csak egy él, közöttünk van. Csak Orestes Pyladese maradt itt az aranygyapjas vitézek közül, Petőfi Jókaija.«

Bartók felolvasása után Ábrányi Emil olvasta fel «márczius 15-ike« czimü költeményét. Majd Vészi József lépett a felolvasó asztalhoz és »Bilincs nélkül« czimmel olvasott fel a régi márcziusi napokról s a sajtószabadság megteremtéséről. Felolvasását óriási tapsviharral jutalmazta az ünneplő közönség. Most Jókai Móron volt a sor. Folytonos tapsviharok s éljenzések szakitották félbe hazafias felolvasását. Még Koroda Pál szavalta el »Eskü« czimü

költeményét s aztán az elnöki zárszó következett.

Az ünnepély után az egybegyült közönség a Petőfi-szoborhoz vonult, a hol a társaság megkoszoruzta a nagy költő szobrát.

Délafrikai háboru.

London, márcz. 15. Ritchie kereskedelmi miniszter tegnap az egyesült kereskedelmi kamarák lakomáján beszédet mondott, a melyben kiemelte, hogy a mostani háboru azt bizonyitja, hogy ha az anyaország érdekeit megtámadják, az egész birodalom érdekeit támadják meg. Reméli, hogy a béke nemsokára helyreáll. Ennek azonban egészem más föltételek alapján kell történnie, mint a minőket Krüger elnök ajánlott. Anglia hajlandó békét kötni, de csakis a maga föltételei alapján. A kormány soha sem fog többé kisérletet tenni nagylelküséggel vagy a két köztársaság függetlenségével. Anglia el van tökélve arra, hogy a britt koronának e köztársaságok fölött való elvitathatatlan fönhatóságát föntartja. A lakomán jelen volt De Bili dán követ is.

London, márcz. 15. A Reuter-ügynökségnek jelentik Kimberleyből tegnapi kelettel: Innen kiküldött csapatok megszállták Boschoft és ott temérdek fegyvert és lövőszert ejtettek zsákmányul. Az angolok erős helyőrséget hagytak ott.

London, márcz 15. Azokra a külföldi hiresztelésekre vonatkozólag, a melyek szerint Salisbury lord Krüger elnöknek bizonyos békeföltételeket szabott, az jelenti a Reuter-ügynökség, hogy itt ezekről a békeföltételekről semmit sem tudnak.

London, márcz. 15. A Daily Chroniclenek jelentik Bloemfonteinből tegnapelőtt esti kelettel: French tábornok azzal fenyegette a várost, hogy ma bombáztatni fogja, ha meg nem adja magát. A városban ma reggel kitüzték a fehér zászlót. Egy küldöttség Robertshez ment, a ki 9 órakor élénk óvációk közben bevonult a városba, Roberts meglátogatta a középületeket és mindenütt lelkes néptömeg vette körül. Steyn elnök és a harczoló burgherek nagy része észak felé menekült. A vasut nincs megrongálva.

Ladysmith, márcz. 14. Megbizható forrásból jelentik, hogy a búrok a Sárkány- és Briggars-hegységek egyesülésénél több erősen elsánczolt hadállást tartanak megszállva nehéz ágyukkal.

New-York, márcz. 14. Az Evening Journal a következő táviratot kapta Krüger elnöktől márczius 13-iki kelettel: A burgherek csak akkor szünnek meg harczolni, ha meghalnak. Hadaink visszatérnek az első védelmi vonalra saját földjükre. A natáli hadjárat sokkal tovább vált hasznunkra, mintsem vártuk. Az angolok soha sem fognak eljutni Pretóriáig. A burgherek, Steyn elnök, Joubert és én, valamint a többiek mind egyet értünk. Viszály nincs közöttünk. Isten segitsen bennünket.

Berlin, márcz. 15. A transzváli kormány — tudvalevőleg megkérte a német kormányt, hogy interveniáljon a béke érdekében, a mit azonban Németország visszautasitott. A német kormány egyuttal de Leyds utján arra intette a transzváli kormányt, hogy adja meg magát feltétlenül, nehogy a harcz tovább folytatása által még sulyosabb feltételek mellett legyen kénytelen békét kötni.

Gyilkosság könyek között.

— Zsoldics juhász vallomása. —

A szatmári »Heti Szemle« legutóbbi száma a Papp Elemér meggyilkoltatásának bünügyéről a következő szenzációs vizsgálati adatokat közli:

Papp Elemér tragikus halálának legmegrázóbb momentuma immár ismert előttünk. Zsoldics hosszas makacskodás után végre bevallott mindent. Mi inditotta erre, ki tudná biztosan megmondani . . . Talán a lelkiismeret mardosása, — talán a vizsgálóbiró által mesteri kézzel szőtt vallatási rendszer, — talán mindkettő.

Ez az ember könyek közt gyilkolta meg áldozatát, — tehát van szive, de agyát elszéditette a kápráztató igéret. Kétségtelenül — nagy bünös, de nem a fő-bünös.

— Kapsz *2000 frtot*, ha elteszed ügyesen láb alól Elemért, — ezzel boldog lehetsz egész életedre, — igy szólott hozzá az áldozatra kiszemelt ifju testvére.

— Nekem 2000 frt egész vagyon . . . — igy gondolkozott Zsoldics — s ha a fivérnek nem fáj . . . de ne füzzük tovább gondolatmenetét; nézzük magát a szomoru gyilkosság lefolyását. — Az est leple ráborult a tájra, midőn Papp Zoltán elsietett unokaöcscse mellől azon ürügy alatt, hogy a vasutról le ne késsen. A szegény ifjut talán a megfejthetetlen, — nem tagadható előérzet lepte meg, mert bár nem volt messze a tanyától, — bár tudta, hogy Zsoldics eléje fog jönni . . . hangosan kiabálta ennek nevét. Midőn feltünt előtte Zsoldics alakja, szaladt hozzá, ezeket mondva:

— Milyen jó, hogy itt van Zsoldics bácsi — igazán örvendek — ugy féltem egyedül . . .

Oly bizalommal van hozzá az áldozat, oly fiatal, olyan jó volt hozzá — ha nem hajtaná végre a tervet, valószinüleg mégegyszer annyit kapna e gyermektől, majd, ha az övé lesz a vagyon. — Köny gyült a gyilkos szemébe.

— Sir Zsoldics bácsi . . . miért sir? kérdi a gyanutlan áldozat.

E szavak hirtelen s érthetetlen változást idéztek elő a bérencz szivében. Az előbb még könyező ember, most vadállat lesz. Szégyelte önmagától érzékenységét, vagy félt, hogy a gyengeség erőt vesz rajta, ezt nem vallotta meg Zsoldics, körülbelől maga sem tudja, miért lett olyan brutalis: *a zsebében szorongatott revolvert kirántja s azzal arczul veri az ifjut: ugy, hogy az elszédült s hanyat esett.* Lehet, hogy már ez ütés következtében is meghalt a szerencsétlen Papp Elemér.

Zsoldicsnak azonban ez nem volt elég, először a jobb halántékon, majd a bal halánték táján rálőtt az ifjura s ott hagyta. Körülöttük egy lélek sincs . . . a halottak nem beszélnek, az est leple is néma . . . nem fog a borzasztó titok soha kipattani . . . s ime, amit az est elhallgatott, a mit a halott nem beszélt azt maga a gyilkos mind bevalotta a földi igazságszolgáltatás előtt.

TAJÉKOZTATO.

muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 19. Esküdtszéki tárgyalás.
Márcz. 21. Esküdtszéki tárgyalás.
Márcz. 21. A gazdasági egylet bözgyülése.
Márcz. 23. Esküdtszéki tárgyalás.
Márcz. 23. Közuti vasut közgyülése.
Márcz. 27. Megyei közgyülés.

UJDONSAGOK.

* **Schlauch bibornok üdvözlése.** Vasárnap bucsulakomát rendezett *Szatmár* város közönsége dr. *Steinberger* kanonok tiszteletére, mely alkalommal dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok püspökhöz Budapestre az ünneplő közönség nevében *Vajay* Károly városi főügyész a következő üdvözlő táviratot küldte:

»A Steinberger kanonok bucsu-estélyére egybegyült ünneplő szatmári nagy közönség élteti Eminentiádat, Szatmár város diszpolgárát és volt nagynevü püspökét.«

A bibornok püspök a következő távirattal válaszolt:

»Szatmári polgártársaimnak üdvözletét nagy örömmel és köszönettel fogadtam s kérem önt, hogy engem mindig legjobb hivei közzé számitani sziveskedjenek

Schlauch bibornok.«

* **Medvigy Mihály itthon.** Minapi számunkban megemlékeztünk róla, hogy a magyar nyelvü gör. katholikusok közül mintegy 450-en zarándokoltak Rómába a pápa Ő Szentsége elé *Firczák* és *Vályi* püspökök vezetése mellett. E zarándoklat egyik fonios czélja volt a magyar liturgia érdekében is közbenjárni. A zarándoklatban résztvett mint a minap megirtuk *Medvigy* Mihály a nagyváradi kir tábla tanácselnöke is, aki ez utjából tegnap érkezett haza Nagyváradra.

* **Ünnep a papnöveldében.** Egyszerü, de szépen sikerült ünnepélylyel ülte meg tegnap a helybeli papnövelde egyházirodalmi egyesülete (Bor. Károly-társulat) alapitásának 40-ik évfordulóját. Az ünnepélyen jelenvoltak: *Vinkler* József v. püspök, *Zajnay* János praelátus, *Laurán* Ágoston, *Palotay* László, dr. *Bognár* István, *Nyes* Mózes, *Grócz* Béla kanonokok, *Mihutiu* esperes, dr. *Vucskics* Gyula plébános, *Beleznay* Antal, dr. *Kiss* Döme, a központi papságból számosan, a papnöveldei tanári kar és az előljárók. *Dérczy* István IV. é. theologus tartalmas megnyitó beszédében vázolta az irodalmi egyesület megalapitását és 40 éves multjának kiemelkedőbb mozzanatait. Utánna *Férchy* Pál II. é. theologus lendülettel szavalta el a »Lelki harcz« cz. szép költeményt. Majd *Zsák* J. Adolf II. é. theologus olvasta fel »A korszellem és korunk szelleme« cz. pályanyertes értekezését. Jellemezte a századvég megnyilatkozását a müvészetben, tudományban, társadalomban, közéletben, politikában, közgazdaságban és az egyházban s örömmel mutatott reá a kor renaissanc nyilvánulásaira, az ujabb, örvendetes irányra. Az értekezés méltó a pályadijra, a hallgatóság zajosan megéljenezte. Utánna *Hetkó* Valér IV. é. theologus szavalta nagy hatással »Heródes halála« cz. pályanyertes szép költeményét. A zárszó kiemelte az egyesület alapitójának b. e. *Nogáll* püspöknek érdemeit s megköszönte a vendégek figyelmét és érdeklődését. A szépen sikerült ünnepély megelégedéssel töltheti el a fiatal levitákat s az intézet érdemes vezetőit.

* A **szinpadi butorok**. A szinügyi bizottságnak sok dolga van, hogy előkészitse mindazokat a kérdéseket, melyek a szinház teljes berendezése és megnyitása folytán mind sürgősebbekké válnak. Tegnapelőtt késő estig tanácskoztak a bizottság tagjai. Tegnap egész délután pedig a szükebb bizottság tartott értekezletet, a melyen *Somogyi* Károly szinigazgató közbejöttével átvizsgálták a szinpadi butorok terveit s megállapitották, hogy melyeket ajánlják megrendelésre.

* **A miniszterelnök neje — palotahölgy.** A miniszterelnök nejét, *Széll* Kálmánné *Vörösmarty* Ilonát szép kitüntetés érte. Ő Felsége ugyanis részére a palotahölgyi rangot adományozta.

* **Márczius 15 a városházán.** Báró Bánffy hagyatéka, hogy hivatalosan nem ünnepli az ország márczius idusát, hanem április 11-én van hivatalos ünnep. Tegnap márczius 15-ike alkalmából Nagyváradon a polgárság sok épületet fellobogózott. A középületek közül azonban csak a pénzintézetek, a ker. Csarnok és ker. kamara tüzték ki a nemzeti lobogót. Azt még meglehet magyarázni, hogy az állami hivatalokon nem volt lobogó, de érthetetlen miért nem tüzött ki a vármegye és a város lobogót. Különösen a városházán boszankodtak meg sokan, annál inkább, mert a szerdai tanácsülésen szóbakerült a fellobogózás és a tanácstagok a lobogó kitüzését helyén valónak mondták.

* **Munkások közvetitése.** Az állam, a főváros és a budapesti kereskedelmi kamara együttesen a főváros területén ipari és kereskedelmi munkaközvetitő intézetet állitottak fel, a mely márczius 15-én megkezdette müködését. Ez intézet czélja a munkaadók és munkát keresők között a kor, nem és foglalkozási ágra való tekintet nélkül, a főváros területén és vidékén dijtalanul, részrehajlás nélkül és minél gyorsabban munkát közvetiteni és ezáltal az ipar és kereskedelem érdekeit ez uton is lehetőleg előmozditani. A munkaközvetités kiterjed az ipari munka minden üzemére, a kereskedelemre, valamint a bányászatra is. A munkásszükséglet bejelentésére szolgáló, a munkaadó által kitöltendő bejelentési lap a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarában ingyen kapható. Nagyvárad, 1900. márcz. 15. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Janky* József, elnök. Dr. *Sarkadi* Lajos titkár.

* **Sétahangverseny.** A 37. gy. e. zenekara *Fiala* karmester vezetése mellett vasárnap a szokott helyen és időben sétahangversenyt tart a következő müsorral:

1. Nyitány »A legénység a födélzeten« czimü operetthez Zajctól.
2. »A korcsolyázók« keringő Waldteufeltől.
3. a) Nyitány »Az ezredleány« cz. operából Donizettitől.
   b) »Gallok táncza«, »Herodias« cz. operából Massenettől.
4. »Egy álom« hegedü-solo Oslislotól.
5. »Hamis nyomon« egyveleg Schinzltől.
6. »Marsche Gaillarde« Goublertől.

* **Kinevezés.** A nagyváradi törvényszék elnöke *Sztringó* Antal élesdi lakost az élesdi járásbirósághoz román tolmácscsá kinevezte.

* **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést: Alulirottak mély fájdalommal tudatják a legjobb atya, testvér, nagybátya és rokonnak *Szepsy* József ügyvéd, mezőtelegdi ref. egyház főgondnokának folyó hó 14-én élte 78-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 17-én d. u. 2 órakor fog Mező-Telegden saját házától az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után a mezőtelegdi sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Mező-Telegd, 1900. márczius hó 15-én. Béke poraira! Szepsy Sándor az elhunyt fia. özv. Szepsy Lajosné szül. Bányai Katalin az elhunyt sógornője. Szepsy Antal az elhunyt testvére. Nsg. Ujfalusy Miklós az elhunyt nagybátyja. Szepsy Árpád az elhunyt unoka öcscse.

* **A vén csavargó vetélytársa.** Neumann Viktor 58 éves csavargó, a ki már többször volt büntetve, esténkint eljárogatott egy hársfa-utczai kávémérésbe, a hol nagy hévvel kurizált a kiszolgáló leánynak. Ez látszólag szivesen fogadta a Neumann udvarlását, sőt készznek nyilatkozott arra, hogy feleségül menjen hozzá. Pár nap óta azonban járt oda a kávémérésbe egy fiatal ember, Pravecz János kőmüves is, a ki szintén kurizált a leánynak. A vén csavargó féltékenykedni kezdett és egy este összeveszett Praveczczel. Végre kimentek az utczára, a hol Neumann egy nagy késsel ugy fejbe szurta vetélytársát, hogy ez vértől boritva, eszméletlenül rogyott össze. Praveczet a kórházba vitték, Neumannt pedig letartóztatta a rendőrség.

* **Az egri kereskedelmi és ipar hitelintézet csődje.** A szerencsétlen véget ért egri kereskedelmi és ipar hitelintézetről megemlékezik a tegnapi hivatalos lap is, amennyiben hozza a csőd hirdetményt. Csődbiztos dr. *Zöld* Adorján törvényszéki biró lett, tömeggondnok *Babócsay* Sándor. A követelések bejelentésére május hó 9-ig van a határidő kitüzve. A felszámolási tárgyalás pedig május 28-ikára lett kitüzve.

* **Gyilkosság.** Utóbbi időben Csurán és környékén gyakran fordultak elő lopási esetek. a nélkül, hogy a tetteseknek sikerült volna nyomára akadni. A tolvajok alig várták, hogy besötétedjen, azonnal munkához láttak s ha egyik helyen megzavarták őket, máshol próbáltak szerencsét. A lakosság e miatt aztán az est beálltával bezárkózott. E hó 9-én este Jakab István csurai lakos házát tisztelték meg látogatásukkal a tolvajok s a bezárt kamraajtót kezdték feszegetni. A zajra, a mit az ajtó feltörése okozott, a gazda figyelmes lett s puskát véve a kezébe, kiment az udvarra. De alig hogy kilépett a tornáczra, lövés dördült el, a mely Jakabot homlokon találta. A lövésre kifutott Jakab felesége, a ki férjét véres fővel elterülve találta a tornáczon. A rablók a lövés után szétfutottak, egyik közülök abban a pillanatban ugrott keresztül az utczai keritésen, a mikor Jakab egyik szomszédja a lövésre szintén odafutott. Ebben egy odavaló rosszhirü emberre ismert, a ki még az éjjel eltünt a községből s azóta nyomaveszett. A meglőtt Jakabot még élve vitték be a szobába, de nehány órai kinlódás után meghalt. A csendőrség most erélyesen nyomozza az eltünt gyilkost és czinkosait.

* **Meggyilkolt házaspár.** Rejtélyes gyilkossági eset tartja izgatottságban Pencz község lakosait. Pencz község lakosai előtt nagy tiszteletben állott az öreg Bittai-házaspár, mert jó módban élvén, a szegényről sem feledkeztek meg. Ez a körülmény okozta azt az óriási izgatottságot a lakosság között, a midőn megtudták, hogy e hó 12-én éjjel az emlitett házaspárt kirabolták és meggyilkolták. A meggyilkolt házaspár egyedül lakott, csupán egy nőcselédet és egy kocsist tartott a háznál, ez utóbbi az istállóban aludt, a nőcseléd meg a konyhában. A kihallgatott kocsis és szolgáló előadása szerint e hó 12-én éjjel négy bekormozott arczu ember megkötözte őket fekvőhelyükön s agyonveréssel fenyegették, ha mozdulni mernek. Azután behatoltak a gazda hálószobájába, a hol fejszecsapásokkal ugy a gazdát, mint a vele egy szobában alvó nejét meggyilkolták. Ekkor hozzáláttak a rabláshoz. Feltörték az összes szekrényeket s igen sok értékes tárgyakat és ruhanemüt, továbbá készpénzt vittek el. A mikor a szobában már mindent összeszedtek, hozzáláttak a kamara kiüritéséhez is. Ez alatt a rablók kivezettek az istálóból két lovat, azt kocsiba fogták, s az elrabolt tárgyakat arra felpakolva elhajtottak. Reggel egy napszámos ember ment munkára Bittaiékhoz. Ennek feltünt, hogy még mindenki alszik, hátra ment az istállóba s ez szabaditotta meg a lekötözött kocsist. A hatóságot rögtön értesitették az esetről, mely a holttestek elszállitás iránt intézkedett, a lakást addig a birósági kiküldöttek megérkezéséig lezárták Az elrablott tárgyak értékét eddig nem lehetett pontosan megállapitani, mert nem tudják, hogy az öreg Bitta mennyi készpénzt tartott magánál. A tettesek után megindították a nyomozást, de eddig még nem sikerült kideriteni őket.

* **Lázadás a pótadó miatt.** Ó-Becse község szegényebb sorsu lakosaiból kitört az elkeseredés a magas pótadó miatt és — mint levelezőnk irja — 500 elkeseredett polgár ellenszegült a hatósági közegeknek, a kik a földhöz ragadt szegény népen a hátralékos 103 % pótadót akarták behajtani. Ezelőtt három évvel történt, hogy Ó-Becse urbéres közönsége felosztatta a község által birt nagy kiterjedésü szántóföldeket és legelőket. Ez az óriási birtok elosztása a községi háztartást megrenditette, miért is a képviselőtestület, Balaton Gyula főszolgabiróval az élén 103 százalékos pótadót vetett ki a község lakosaira. Ezt az óriási pótadót fizetni kellett azoknak is, kik egy talpalatnyi földet sem kaptak a járás-osztásból. A község kiküldte Elsity Joczó községi végrehajtót a hátralékosok ellen végrehajtást vezetni. Ez azonban nem ment simán, mert a kiküldött végrehajtót a legtöbb helyen megszalasztották s e miatt a végrehajtást meg kellett szüntetni. Ezt az ügyet tárgyalta e hó 12-én a képviselőtestület, a mikor 500 elkeseredett adóhátralékos megjelent a községházán s fenyegetőzve követelte a hátralékos pótadó leirását. A megszepent képviselőtestület a főszolgabiróval könyörgésre fogták a dolgot s a pótadó behajtását elhalasztották szeptemberre. Az elkeseredett népet, mely agyonveréssel fenyegette a képviselőtestületet és a főszolgabirót, csak nagy nehezen sikerült a szétoszlásra rábirni, de előreláthatólag ennek rövid idő alatt komoly folytatása lesz.

Egy végrendelet története.

Az emberi mivelődés legszebb virága a jótékonyság. Nincs magasztosabb gyönyör mint mások akár csak pillanatnyi nyomorának enyhitése. Nincs az a vallás, melynek szent tanitása nem rendelné az alamizsna osztogatását, a szegények istápolását, az özvegyek és árvák gyámolitását.

Legmagasztosabb Jézus törvénye a könyörületről és az alamizsnáról. A Megváltó nem akarja a vagyon gyüjtését. Ne gyüjtsetek — ugymond — kincset e földön, hol a rozsda és a moly megemészti . . . hanem gyüjtsetek magatoknak kincset a menyországban, hol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti . . . Nem szolgálhattok Istennek és a világi gazdagságnak . . .

A mai világ az Istennel is megalkuszik. Ma az ember nem adja a szegénynek a mivel saját elemi szükségletei fedezésénél többet keres, hanem felkincseli és vagy élte során, vagy halálos ágyán a jótékonyságnak szánt nehány százalékkal igyekszik megváltani menyei jussát.

A napokban meghalt id. Luczenbaher Pál, a ki óriási vagyont hagyott hátra, a kiről tudva volt, hogy a főváros és az ország egyik leggazdagabb embere és hogy egyike a legvallásosabb embereknek.

Most, hogy a család nehézményezni látszik a végrendeleti jótékonyság nagy összegét, érdekes lesz az örökhagyó gondolkozás módját megismertetni a végrendelet bevezető és befejező részéből.

A bevezetés ez:

»Ne vegyétek rossz néven, ha a szokotnál nagyobb összeget juttatok a szegényeknek. Nagy hibát akarok ezzel jóvá tenni. Mindig tisztességes, becsületes ember voltam, szerettem vallásomat és megfeleltem minden vele járó külsőségnek, mert hiányos és fogyatékos tudásom mellett azt hittem, hogy az én éltem Jézus Krisztusnak mindenben tetsző. Most, hogy üzlettel többé nem foglalkozom és a vallás forrásaiból közvetlenül meritek, látom, hogy én hitetlen, bünös ember vagyok: bünösebb mint akárki. Halálomban akarom megvalósitani az Ur szent tanát. Ha az én vagyonomból halálom után fogják az alamizsnákat kiosztani, hiven fogom teljesiteni Máté szent evangéliumának rendelését: Már nem a gyülekezetben fennálva és az utczának szegeletin mivelem az Istennek kedves cselekedetet, hogy a

emberektől látassék; az én balom már igazán nem tudja mit cselekszik a jobb. Nem czégért akarok tenni, nem hivalkodni akarok, mert különben tenném, hanem Krisztusomat, Idvezitőmet akarom szolgálni az ő tanitása szerint.«

Ezt a bevezetést követték a közölt rendelkezések; ezek után pedig záradékul ez állott:

»Ugy legyen Isten nekem irgalmas a mint tiszta szivből cselekszem az Ő tanitása szerint.«

Mai — nyilván a család köréből eredő — czáfolatok azt mondják, hogy létezett régebbi végrendelet, mely a közölt intézkedéseket tartalmazhatta; de ezt az örökhagyó megsemmisitette; az uj végrendelet tartalmát ellenben még nem ismerik.

Elhiszszük, hogy ugy van; de azt nem hisszük, hogy az Istenével megbékült, utolsó éveit ájtatosságban töltött örökhagyó épen jótékony intézkedéseit másitotta volna meg. Legfeljebb még emelhette a jótékony hagyományokat, de meg nem semmisithette őket. Ohajtjuk, reméljük, hisszük, hogy hirünkből még több lesz igaz, mint a mennyi a multban igaz volt.

EGYESÜLETEK.

—

A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet választmánya tegnap délután fél 5 órakor a vármegyeház kistermében gyülést tartott. Jelen voltak Dr. *Beöthy* László főispán elnök, dr. *Karácsonyi* János alelnök, *Cséplő* Péter muzeumi igazgató, *Bereczky* Géza pénztáros, Des *Echerolles* Kruspér Károly, *Középessy* Gyula h. őr, dr. *Némethy* Gyula titkár.

A gyülés kezdetén titkár bejelenti, hogy a párisi világkiállitás magyar kormánybiztosának czimére küldte a kért ötvösmütárgyakat, a muzeum-egylet legértékesebb darabját, a Petheféle utánzott ezüst kelyhet, melynek remek sodronyzománcza egykor a budapesti kiállitáson is feltünést keltett s a Szt.-László csattot, s igy muzeumunk e nagy kiállitáson is méltón lesz képviselve.

Dr. *Karácsonyi* János benyujtotta az 1900. év folyamán eszközlendő ásatások tervét, melyben a többek közt a bihari földvár is szerepel, továbbá a berettyó-ujfalui kunhalom, a pecze-szent-mártoni temető, végre az ártándi avar-lelőhely, melyet a választmány helyesléssel fogadott el s az inditványozót, Cséplő Péterrel és Középessy Gyulával együtt fölkérte hogy a tervet valósitsa meg alkalomadtán.

Igen örvendetes volt a pénztáros jelentése, melyhez képest a helybeli kereskedelmi bank 50 koronát, a gazdasági és iparbank 35 koronát, a biharmegyei takarékpénztár 40 koronát, a nagyváradi takarékpénztár 50 koronát adományozott az egyletnek.

Az ajándékozók között első sorban a Berettyó-szabályozó egyesület szerepel, mely egy diszásót, egy pecsétnyomót s több régi tárgyat, Péchy Károly bihari orvos több Árpád kori érmet, Pókay Dezső több római régiséget, Berkovits Hermann egy álló órát ajándékozott az egyletnek.

Tiszteletbeli kiskereskedők. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata f. évi rendes közgyülésén, mint annak idején megirtuk, tiszteletbeli tagjaiul választotta dr. *Bulyovszky* József polgármestert, *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgatót, ifj. *Rimler* Károly és *Gerő* Armin főkapitányokat. A megválasztásról szóló diszokleveleket tegnap délután adta át az illetőknek. A társulat küldöttsége, dr. *Adorján* Ármin társ. titkár vezetése alatt *Weintraub* Mór elnök, *Rosinger* Jakab alelnök, *Stern* Soma, *Huszár* Adolf, *Benedek* Dávid, *Reich* Sándor és *Rottenberg* Márton tagokból állott.

A küldöttség szónoka mindenütt dr. Adorján Ármin társ. titkár volt, a ki megköszönve a megválasztott tiszteletbeli tagok részéről eddigi tapasztalt jóindulatot, kérte azt a jövőre is. A diszoklevelet *Weintraub* Mór elnök nyujtotta át az uj tiszteletbeli tagoknak, kik igen melegen köszönték meg a megtisztelteltetést, jóindulatulag érdeklődtek a társulat ügyei iránt és megigérték, hogy ezentul is méltányolni fogják az egylet müködését, melyet eddig is elismeréssel és figyelemmel kisértek.

Igazságszolgáltatás.

—

A jogász-egylet gyülése. Vettük a következő értesitést: Dr. *Gedeon* László kir. itélőtáblai biró »a kérdések szerkesztéséről az esküdtbirósági eljárásban« czim alatt megkezdett felolvasását szombaton, *f. márczius hó 17-én* délután 5 órakor a kir. törvényszéki épület I. emeleti tanácskozási termében folytatni és bevégezni fogja, melyre a jogász-egylet tagjai s az érdeklődők meghivatnak. Nagyváradon, 1900. évi márcz. hó 14-én. *A jogász-egylet elnöke.*

A nagyváradi kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

5440 Glancz József csalárd bukás.
5451 Nyegró Tógyer lopás.
5452 Lehó János testisértés.
5332 Simon József becsületsértés.
5333 Sebestyén Mihály lopás,
5344 Pantye Konstantin testisértés.
5345 Herlo Vaszalie testisértés.
5473 Rajku Luka rágalmazás.

Előadó: *Poynár Dénes.*

5031 Kardos Sándor lopás.
5359 Girgár Konstantin lopás.
5360 Kis János szándékos emberölés.
5582 Bakoczi Juli lopás.
5583 Ambrus István orgazdaság.

Előadó: *Harmathy Károly.*

5290 Kokas Gábor és társa hatóság elleni erőszak.
5445 Filip Péter gondatl. emberölés.
5502 Tikos Sándor és társa hatóság ellen erőszak.
796 Morvai János csalás.
934 Knyihár János testisértés.
5222 Dávid Ignácz lopás.
5253 Bódog Lőrincz sikkasztás.
5329 Faludi Soma rágalmazás.
5340 Pintye Józsefné rágalmazás.
5341 Barcsa Imréné lopás.
5358 Nyika József lopás.
5374 Balázs Károly lopás.
5376 Nagy József testisértés.
5377 Antal János jogtalan elsajátitás.
5379 Horga Juon lopás.

Előadó: *Balogh Samu.*

5074 Morucá János hatóság elleni erőszak.
5098 Sturz Mihály idegen ingó vagyon szánd. rongálás.
5099 Özv. Kolozsvári Mihályné rágalmazás.
5174 Birta Tógyer rágalmazás.
5178 Páska Flora és társa hatóság elleni erőszak.
5213 Golán Péter testisértés.
5315 Morgován György testisértés.
5321 Oláh Tógyer hamis vád.
5337 Balázs Virág János és társa lopás és orgazdaság.
990 Horn Jakab lopás.
5079 Pap Miklós lopás.
4080 Szarka Tógyer lopás.
5109 Pap Petru testisértés.

Előadó: *Bige Gyula.*

5024 Tógyerás Éva lopás.
5084 Somogyi Sándor testisértés.
5108 Samsoni Julianna rágalmazás.
5111 Bercse Mikuláné testisértés.
5132 Varga József sikkasztás.

Előadó: *Molnár Géza.*

5216 Pikó Ferencz becsületsértés.
525 Pantye Juon zzánd. emberölás.
5173 Kertes Lőrincz becsületsértés.
5278 Miron János becsületsértés.

TANUGY.

—

Képesitő vizsgálat a Dykné óvodájában. Tudvalevő dolog, hogy a nagyméltóságu vallás- és közoktatási miniszter ur özv. Dyk Ferenczné kisdedóvodájában a nyári és állandó gyermekmenhelyek vezető nők részére évenkint tanfolyamot rendez, melyek a kir. tanfelügyelőség közvetlen felügyelete alatt állanak. Az állandó gyermekmenedékház vezetőnői tanfolyam zárvizsgája tegnap folyt le Gramma Döme elnöklő segédtanfelügyelő vezetése alatt. A vizsgáló bizottság tagjai voltak a kisdedóvodai felügyelő bizottság elnöke, Böszörményi Géza, Dyk Ferenczné és az ő hüséges munkatársa, az intézetnél közmegelégedéssel müködő óvónő.

Vizsgálatot tett 7 növendék: 5 tanfolyamhallgató és 2 magántanuló.

A vizsga fényesen sikerült: hárman kitünő, négyen pedig jeles osztályzatot kaptak. A kitünők között van Reteg Margit is, aki a katonavárosi óvodában nyert gyakorlati kiképeztetést.

Elnöklő tanfelügyelő az utasitások értelmében járt el és a vizsgálatot gyakorlati irányban vezette. Hogy mennyire meg volt elégedve az eredménnyel, bizonyitja a fentebbi képesitési osztályzat, melyet a bizottság meghallgatásával törvényadta jogánál fogva maga állapitott meg.

A jelöltekhez a vizsga befejezése után az elnöklő tanfelügyelő szép beszédet tartott.

A »Népnevelési Közlöny« legujabb (5.) száma ezuttal is a megszokott dus tartalommal jelent meg *Gábel* Jakab szerkesztésében. A tartalom a következő:

Gyermekek a korcsmában. (Nagy Béla.) — Reform törekvések. (Kacz Lajos.) — Az állami tanitók fizetés rendezése. (Nagy Béla.) — Javaslatok a földrajzi oktatás módszeréhez. (Vaday József.) — Egyleti élet. — Iskolai élet. — Hivatalos rovat. — Szerkesztői üzenet.

SZINHÁZ.

—

Ki akar bérelni?

Somogyi Károly a nagyváradi szinház igazgatójától vettük közlés végett a következő felhivást:

Mélyen tisztelt közönség!

Miután a helyárak megállapitására nézve a tek. Szinügyi bizottsággal megállapodásra jöttünk, elmulaszthatlan köteleségemnek ismerem az eddigi t. bérlő közönséget felkérni, hogy tekintettel a tömegesen beérkező bérleti megkeresésekre, legyen szives legkésőbb április 15-ik jelentkezni arra nézve, hogy régibb jogaikat óhajtják-e fenntartani. Elhatároztuk, hogy a régi bérlők jogait tiszteletben tartjuk és csak azután teljesitjük az ujabb megkeresők kivánalmait. A bérleti előjegyzéseket dr. *Hoványi* Géza és *Mezey* Mihály biz. elnök urak voltak szivesek elvállalni. Tisztelettel *Somogyi* Károly.

REGÉNY-CSARNOK.

TUDÓS ÉS APA.

Irta: **Julius.** 6.

— Hát van Isten!?

Megreszket e szóra, mintha Annak sulyos kezét érezné most is vállára nehezedni. Dehát miért sujtja az az Erő őt ily irgalmatlanul? Miért keresi fel ismételten ostorával? Mert létezését kétségbe merte vonni. Ha ő nagy, ha-

talmas, mi szüksége egy porszem, féreg elismerésére!? Megállapodnak gondolatai. Kifárad az ész. Kimerül a lélek a testtel hasonlóan . . .

Mind inkább emelkedett a tudományban, mennél jobban közeledett a sötétségből a világosság felé, annál kisebb féregnek érezé magát. Mi a föld, ahhoz a világhoz képest, mely millió bolygókat számlál!? Porszem, egy folyton apadó sárgolyó. És most mi az ember . . .? Egygyel több vagy kevesebb. Embertársának kimultát ugy vette, mint egy gépszerkezetet, mely felmondta a szolgálatot. Mig egy állatot kinozni látva fellázadt, a halált hidegen nézte . . . Eddig a tudós, de az apa és tudós lehet bár egy személy, érzelmei nagyban különböznek. Egyik leánya elzüllött, rá nézve meghalt, másik a ravatalon. Az a mákszemnyi, alig sirdogáló poronty, rövid idő alatt szaporitani fogja ott fenn az angyalok számát. Ez több, mint a mennyit ember elviselhet, legyen az bár tudós, vagy napszámos.

IV.

. . . Előttem a ravatal. Virágillat tölti be a szobát. Hogyne. Hiszen letört virágszál alszik csendesen. Virággal van elárasztva a koporsó. Üres a szoba: a kesergőknek kimerültek könynyei. A gyertyák gyönge fénye sekély világosságot terjesztenek a sötéten elburkolt szobában . . .

Ott fekszik az angyal, kit nehány hónappal ezelőtt kisértem az esküvőre. Nem éreztem már fájdalmat, hiszen amit megszokunk, közönyössé válik az előttünk. Csak a jövő rejtélyes, titokzatos fátyla lebegett előttem, keresztül, szerettem volna rajta látni. Gondolatim egymást kergették ugyan agyamban, de az mind a jelen befolyásának szüleménye vala.

Tekintetem megakadt a halotton. A jóság sugárzott kihült arczáról, szép márványfehér volt az most is, mint régen: a szenvedés nem hagya nyomot vonásain. Köny lopódzkodott szemembe. Letépek egyik koszoruról egy szál nefelejtset. Elrejtem. Aztán letörölvén könyeimet, mentem a temetésre. Elcsuklik s szavam, mikor az apának részvétemet akarom nyilvánitani. Leolvashatja arczomról, hogy osztozom fájdalmában.

. . . Ott a koporsó előtt a »Circumdederunt«-ra felzokog az apa, a férj, a legkisebb nővér — Margit. Kivánesi szemmel igyekszem e harmadik leány jövőjének könyvébe betekinteni: őt is elveszti apja? . . . Nem látszik a koporsó, eltemeti a sok koszoru. Virág és virág! együtt fognak hervadásnak indulni.

. . . Aztán eltemetük. Hideg szél fogadott a holtak birodalmában. Alig távozánk, már sürü cseppekben hullt az eső. Az ég könyezett, a földiek már kimerültek . . .

Margit.

I.

Az Orsolya szüzek elfogadó termében vagyok. Bánatos őszi délután. Bucsuzó napsugár terjeszti szelid fényét. Kopott fehér vasrostély választja ketté a szobát. A falat öreg szentképek diszitik, melyeknek festése egykoru lehet a szerzet alapitásával. Ujabb festésü és müvészi kiviteli kép is látható: szigoru, áhitatos tekintetü apáczát ábrázol kezében olvasóval. Szeme csodálatos elevenséggel mered felém, mintha szándékomat kutatva, lelkembe akarna látni. Perczekig nem tudom levenni róla tekintetem. Hódolásra kényszeritő fenség ömlik el egész valóján. Jóságos szigor sugárzik tekintetéből. Büszke tartása fejedelemnőre vall. Néma csodálattal nézem ez impozáns alakot. Majd jöttem czéljára irányulnak gondolatim. Tehát ide jött Margit. Itt akarja ifjuságát eltemetni. Az atyja küldött. Ő nem akarván átlépni a szent hely küszöbét, elvei tiltakoznak ellene, velem küldi bucsuját egyedüli gyermekének, kinek elhatározása elé, hogy a szerzetbe lépjen, nem mert akadályt gördíteni . . .

Margit holnap az Ég menyaszonya lesz . . . Szeretem Margitot, ő rá ruházom mindazon szeretetemet, melyet testvérei között kellene megosztanom. Ő is ragaszkodik hozzám. Hiszen nővére temetésekor keblemre rogyott, ott sirta, zokogta ki magát, mig a gyengeség erőt nem vevén rajta eszméletlen állapotban fektetém le.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

József Ágost itthon.

Trieszt, márcz. 15. (Saját tud. táv). *József Ágost* főherczeg egy havi keleti utjából ma haza érkezett.

Gr. Apponyi béke-akcziója.

Budapest, márczius 15. (Saját. tudósitónktól.) Gróf *Apponyi* Albert tegnap visszatért Eberhardból Budapestre és megjelent a képviselőházban, a hol minden oldalról rokonszenvesen üdvözölték. A nemes gróf megérkezéséhez különféle kombinációkat füznek. Nagyon tévednek azonban azok, a kik azt hiszik, hogy az ő megjelenése az aktuális napi politikával van kapcsolatban. Apponyi azért jött, hogy a béke eszméjének szolgáljon, de nem a szabadelvüpárt megzavart békéjének, hanem a világbékének. Egy eszmét akar megvalósitani, melyet már a haagai békekonferenczián vetett fel és akkor az angol és német államférfiakkal meg is beszélt. Egy *nemzetközi zsurnalisztikai egyesülést* óhajt megteremteni mely — éppen ugy, mint a nemzetközi békekonferenczia — a béke eszméjének szolgáljon. Sohase volt Apponyi eszméje aktuálisabb, mint most, mikor a délafrikai háboru a béke minden barátját arra inti, hogy egyesült erővel müködjenek közre a vérontás megakadályozására. Gróf Apponyi — mint értesülünk — mára néhány publiczistát hivott meg egy *előértekezletre*, a kikkel megbeszéli az eszmét és be fogja mutatni az általa bemutatott alapszabálytervezetet. A legközelebbi napokban azonban az összes politikai lapok szerkesztőségeit egy nagy értekezletre fogja meghivni, a melynek az lesz a czélja, hogy megállapitsa az uj egyesület feltételeit. Egyidejüleg a külföldön és pedig az összes államokban, melyek a haagai békekonferenczián részt vettek, hasonló akczió fog megindulni. Apponyinak az a terve, hogy évente a nemzetközi békekongresszussal egyidejüleg nemzetközi zsurnaliszta-kongresszusok is tartassanak, a melyek szintén a békeeszmet támogassák.

Beteg jószágkormányzó.

Budapest, márcz. 15. (Saját tud. táv.) *Libits*, a József főherczeg uradalmainak jószágkormányzója aggasztóan beteg.

A radnai mandátum.

Radna, márcz. 15. (Saját tud. táv.) *Beles* János, a radnai kerület volt orsz. képviselője, aki aradi közjegyzővé neveztetett ki, ma búcsuzott kerületében s *Vancsó* Gyula uradalmi igazgatót jelölte utódjának.

Hó Nagyszebenben.

Nagyszeben, márcz. 15. (Saját tud. táv.) Nagyszebenben és környékén ma erős havazás volt nagy szélviharral. A hideg nagy.

A pestis.

London, márcz. 15. A Timesnek jelentik Buenos-Ayresből 13-iki kelettel: A bubo-petsis föllépését most már félhivatalosan is elismerik. A legutóbbi két hónap alatt 23 ember halt meg pestisben.

Sidney, márcz. 14. Itt két ujabb pestises megbetegedés fordult elő egy halálesettel.

Tüntetések Bukarestben.

Bukarest, márcz. 15. (Agence Roumaine.) A szabadelvü ellenzéknek a Hallier-ügyben kifejtett agitácziója következtében tegnap a számvevőszék palotája előtt, a hol a választott bíróság üléseit tartja, valamint Rumanio választott birónak a háza előtt tüntetések voltak, a melyek azonban nem voltak nagyobb jelentőségüek. A tüntetőket azonnal szétzavarták kevés fáradtsággal. Ma megint tüntettek a szenátus előtt, miközben néhány ablakot is bevertek a tüntetők. A tömeg azonban csakhamar szétoszlott, a nélkül, hogy a rendőrségnek közbe kellett volna lépnie. Az Agence Roumaine értesülése szerint a kormány az esetben, ha a tüntetések komoly jelleget öltenek, szigoruan fog eljárni.

Rostand uj darabja.

Páris, márcz. 15. Sarah Bernhard szinházában tegnap este tartották meg nagy sikerrel Rostand Edmond L' Aiglon verses drámájának a főpróbáját.

Török dolgok.

Konstantinápoly, márcz. 15. A miniszteriánács az inséges vilajetekben lakó örmények hadmentességi dija tárgyában beadványt intézett a szultánhoz, a melyben azt javasolja, hogy a hátralékos hadmentességi dijak fizetését, a melyekre az elmult három esztendőben irádéval halasztást adtak, a legközelebbi hat esztendőre oszszák fel, időközben elhalt örmények hátralékos hadmentességi dijai pedig az örökösöktől ne szedessenek be.

Konstantinápoly, márcz. 14. A szerb követség arra a barátságos előterjesztésére, hogy a porta megfelelő rendszabályokkal vessen véget a Vuciciában (Mitrovica mellett) uralkodó anarkisztikus állapotnak, azt a választ kapta, hogy a nyugalom már helyeállt és az összegyült albánokat szétzavarták. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASAG.

A Gazdasági egylet közgyülése. Vettük a következő meghivót: a »*Biharmegyei Gazdasági Egyesület*« f. hó *21-én* azaz szerdán d. u. 3 órakor Nagyváradon, a megyeház nagytermében tartja meg évi rendes közgyülését, melyre az egyleti tagokat ezennel meghivom.

Tárgyak:

1. Elnökségi jelentés az egylet muli évi müködéséről.
2. Számvizsgáló bizottság jelentése.
3. Folyó évi költségelőirányzat.
4. Netáni inditványok.

Nagyvárad, 1900. márcz. 12.

Szabó József,
egyleti elnök.

Az osztálysorsjáték mai huzásánál a a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki: *10000* koronát nyertek: 2695 21943 77569, — *5000* koronát nyertek: 14534 18308 26297 26546 43445 54404 64265 70797 7565 76774 88803, — *2000* koronát nyertek: 10375 11424 13250 15031 15548 17673 18515 18531 20614 25627 26741 26901 36253 42916 44674 47943 52722 61826 65426 70945 71035 71451 71544 91285 95121 74633 78414, — *1000* koronát nyertek: 398 539 1989 2678 9025 12593 14256 14612 19526 19621 21835 24564 24951 30002 35572 35588 35788 36148 38464 38760 40548 40656 43827 46363 46493 46958 47236 48616 50203 51727 53168 53646 53701 65627 67111 69824 76490 79301 82248 82329 83552 87587 89266 93358 96048, — *500* koronát nyertek: 1517 2471 2944 5296 5665 6084

7901 8256 8432 8777 13702 13978 15798 16299 19115 22089 22567 23885 23742 24993 26761 28496 32211 32836 32887 32978 33108 34214 35259 39799 41326 50632 51794 52731 54340 56088 56398 57072 59027 59791 61496 61711 64776 65117 66497 68429 71871 72334 72420 74338 75885 77894 80051 81562 81967 82356 82396 82793 83894 84237 86267 87579 90655 92154 93629 99470. A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. márcz. hó 13-ik napján tartott vásárban eladott rmesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.——13.40. Kétszeres buza 11.20—10.40. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.20—9.80. Zab 9.60.—9.—. Tengeri: 9.60.—9.20. Borsó 28.—, Lencse 32.—. Bab 12.80. Köleskása 23.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.—, szalma —.90 Szalonna 98.—, 6 kiló zsup-szalma —12, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.90, Lámpaolaj —.86. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kősó 21.44, nyers fagyu 46.—. olvaszt. fagyu 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—, magyar gyapju —.—.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 43.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.— repcze —.—, dió 45.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 54, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi márczius hó 13-ról. Tiszta buza körülbelül 900 hltr, kétszeres buza 250 hltr, rozs 340 hltr, árpa 150 hlt., zab 350 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 500 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 110 drb, félhizott 250, sovány 370, süldő 500, malacz 680, hizott marha 84, jármas ökör 1600 fejős tehén 870, borju 650, bivaly 28, juh és ecske 150, ló 2889.

Marha ártáblázat 1899. márczius 13-ról. Egy pár első rendü jármas ökör 610—660, egy pár másodrendü jármas ökör 480—570, egy pár harmadrendü jármas ökör 260—470, 1 drb fejős tehén 96—224. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 146—190. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—152. 1 drb. veres borju 26—40, 1 drb. fél éves borju 34—46, 1 drb egy éves borju 44—66, két éves borju 68—134. 1 drb hizott sertés 86—134, 1 pár fél éves 33—38, 1 pár egy éves sertés 42—65, 1 pár két éves sertés 68—118. 1 drb igás ló 150—280, 1 pár ökörbőr 34—44, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbőr 10—20.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, márczius 15.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.67
Uj tengeri	5.27
Rozs okt.	6.39
Zab okt.	5.—
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 15.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	375.60
Magyar hitel	375.—
Államvasut	327.—
Rimamuránvi	313.—
Magyar jelzálog	280.75
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márczius 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.—
Magyar koronajáradék	93.65
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	101.25
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.75
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.60
Italmérési jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	94.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	164.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.75
Osztrák járadék papirban	99.—
Osztrák járadék ezüstben	99.—
Osztrák járadék aranyban	98.25
Osztrák korona járadék	99.20
Osztrák államsorsjegyek	136.—
Osztrák magyar bankrészvény	18.—
Magyar hitelbankrészvény	749.—
Osztrák hitelintézet részvény	751.60
Párisi vista	96.35
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.29
Németbirodalmi márka	118.40
London vista	242.90
20 márkás arany	23.65

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00
Ősi	»	10 30	4 41	7 16
Less	»	10 48	5 01	7 52
Gyapju	»	—	—	—
Cséffa	»	11 0.	5 19	8 29
Szalonta	»	11 26	5 44	8 46
Kötegyán	»	11 46	†6 05	9 15
a rkad	»	11 57	6 17	9 31
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Csaba	»	2 10	7 41	4 44
Oroházas	»	3 10	9 10	5 50
	»	4 00	10 02	7 00
	»	4 35	10 55	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40
K.-M.-Vásárhely	»	4 38	11 05	7 50
Orosháza	»	5 41	11 54	9 20
Csaba	»	7 00	2 33	4 50
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Sarkad	»	7 47	3 27	5 56
Kötegyán	»	†7 57	3 39	6 10
Szalonta	»	8 23	4 10	6 47
Cséffa	»	8 42	4 34	7 18
Gyapju	»	—	—	—
Less	»	9 04	5 00	7 51
Ősi	»	9 21	5 19	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00
Gyula	»	12 21	6 44	10 01
Békés-Csaba	»	2 23	7 18	4 32
Kétegyháza	»	2 54	7 45	5 03
Kurtics	»	3 28	8 21	5 38
Arad	érk.	3 55	8 48	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 37
Kurtics	»	5 39	11 52	10 07
Kétegyháza	»	6 14	12 31	10 50
Békes-Csaba	»	6 47	2 33	4 45
Gyula	»	7 27	3 05	5 26
Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31

Szombatság-Rogoz—Dobrest.

		Vegy. v.	Vegy. v.
Szombatság-Rogoz	ind.	7 55	6 08
Nánhegyesel	»	†8 21	†6 34
Dobrest	érk.	8 37	6 84

Dobrest—Szombatság-Rogoz.

		Vegy. v.	Vegy. v.
Dobrest	ind.	6 36	4 22
Nánhegyesel	»	†6 46	†4 32
Szombatság-Rogoz	érk.	7 10	4 56

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		Gy. v.	Gy. v.	v.	v.	V. v.
Bolozsvár	ind	11 01	5 23	7 00	6 13	— —
B.-Hunyad	»	12 20	6 40	8 37	7 55	— —
Ksucsa	»	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49
Cucsa	»	— —	— —	9 33	8 52	5 13
Brátka	»	— —	— —	9 50	9 11	5 38
Rév	»	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13
Élesd	»	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	6 42
Mező-Telegd	»	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10
F.-Vásárhely	»	— —	— —	11 01	10 27	7 38
Várad-Velencze	»	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22
Püspöki	»	— —	8 51	11 42	11 14	2 37
Bors	»	— —	— —	11 50	11 22	2 48
Mező-keresztes	»	— —	—	12 03	11 37	3 20
Mező-Peterd	»	— —	— —	12 15	11 50	3 38
B.-Ujfalu	»	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16
Sáp	»	— —	†9 38	12 47	12 25	4 49
Báránd	»	— —	— —	1 01	12 41	5 13
P.-Ladány	»	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31
Szolnok	»	5 39	11 44	3 35	3 37	— —
Nagy-Káta	»	6 34	12 41	4 45	5 07	— —
Budapest	érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	— —

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	— —
Nagykáta	»	10 26	3 00	7 54	10 16	— —
Szolnok	»	11 19	3 56	9 27	11 31	— —
P.-Ladány	»	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00
Báránd	»	— —	— —	12 07	2 12	5 17
Sáp	»	†1 17	†5 48	12 24	2 27	5 38
B.-Ujfalu	»	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04
M.-Peterd	»	— —	— —	1 00	3 00	6 21
M.-Keresztes	»	— —	— —	1 14	3 12	6 37
Bors	»	— —	— —	1 28	3 25	6 56
Püspöki	»	— —	— —	1 36	3 32	7 08
Nagyvárad	érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22
Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20
V.-Velencze	»	2 24	— —	2 30	4 05	12 29
F.-Vásárhely	»	— —	— —	2 41	4 16	12 44
M.-Telegd	»	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15
Elesd	»	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43
Rév	»	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21
Brátka	»	— —	— —	4 06	5 43	2 57
Bucsa	»	— —	— —	4 27	6 04	3 26
Csucsa	»	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00
B.-Hunyad	»	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55
Kolozsvár	érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v	T. v.
P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
Debreczen	»	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Érmihályfalva	érk.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Érmihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Debreczen	»	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34
P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

		V. v	V. v.
Debreczen i.		8 35	4 21
Sáránd	»	9 28	5 06
H.-Bagos	»	9 41	5 17
H.-Pályi	»	10 —	5 41
M.-Pályi	»	10 20	5 55
N.-Léta-Vértes	érk.	10 43	6 15

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta

		V. v.	V. v.
Nagy-Léta-		5 25	1 05
Vértes	ind.		
M.-Pályi	»	5 47	1 30
H.-Pályi	»	6 03	1 48
H.-Bagos		6 18	1 05
Sáránd	»	6 40	1 29
Debreczen é.		7 18	3 13

Sáránd—Derecske.

		V. v	V. v.
Sáránd	ind.	9 38	5 16
Derecske	ér.	9 57	5 35

Derecske—Sáránd.

		V. v.	V. v.
Derecske	ind.	6 00	1 40
Sáránd	érk.	6 20	2 70

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelzette fekltételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent-László nyomdában Nagyváradon.